

Sperrefrist for publisering:
10. desember 2021
kl. 13.00.

THE
NOBEL
PEACE
PRIZE

Nobelforedrag

av

Nobelpristakeren for 2021
Maria Ressa

Oslo, 10. desember 2021.

Copyright © The Nobel Foundation, Stockholm, 2021.

General permission is granted for the publication in newspapers in any language. Publication in periodicals or books, or in digital or electronic forms, otherwise than in summary, requires the consent of the Foundation. On all publications in full or in major parts the above underlined copyright notice must be applied

Deres Majesteter, Deres Kongelige Høyheter, ærede medlemmer av den norske Nobelkomiteen, Deres eksellenser, ærede gjester

Jeg står foran dere som representant for hver eneste journalist rundt om i verden som er tvunget til å ofre så mye for å stå imot press, for å holde fast ved våre verdier og vårt oppdrag, nemlig å formidle sannheten og stille makthaverne til ansvar. Jeg minnes den brutale lemlestingen av Jamal Khashoggi, drapet på Daphne Caruana Galizia på Malta, Luz Mely Reyes i Venezuela, Roman Protasevich i Hviterussland (hvor flyet bokstavelig talt ble kapret slik at han kunne bli arrestert), Jimmy Lai som vansmekter i et fengsel i Hong Kong, Sonny Swe, som etter å ha sluppet ut av fengsel etter over 7 år startet et nytt nyhetsbyrå .... og nå er tvunget til å flykte fra Myanmar. Og i mitt eget land, 23 år gamle Frenchie Mae Cumpio, som fortsatt sitter fengslet etter nesten 2 år, og for bare 36 timer siden nyheten om at min tidligere kollega Jess Malabanan er blitt skutt og drept.

Det er veldig mange som må takkes for at de bidrar til vår trygghet og til at vi kan fortsette å arbeide. #HoldThe Line-koalisjonen, som består av over 80 internasjonale grupper som forsvarer pressefriheten, og menneskerettighetsgrupper som hjelper oss med å sette søkelys på saker. Dere har også måttet betale en høy pris: På Fillipinene er mange advokater drept – minst 63 sammenlignet med de 22 journalistene som har blitt drept etter at president Rodrigo Duterte kom til makten i 2016. Siden den gang har 16 personer i Karapatan, som er medlem av vår menneskerettighetskoalisjon #CourageON, blitt drept, mens senator Leila de Lima soner en fengselsstraff på 5 år fordi hun satte frem krav om ansvarliggjøring. Eller ABS-CBN, vår største kringkaster, en nyhetskanal som jeg en gang var leder for og som i fjor mistet sin driftslisens.

Jeg var med på å starte Rappler - som har 10-årsjubileum i januar – i et forsøk på å sammenholde begge sider av en medalje som viser alt som er galt med dagens verden, nemlig fravær av lover og en demokratisk visjon for det 21. århundre. Denne medaljen representerer vårt informasjonsøkosystem, som er bestemmende for alt annet i verden. Journalistene, våre gamle portvoktere, befinner seg på den ene siden av medaljen. På den andre siden finner vi teknologien, som sitter med en nærmest gudegitt makt og som har latt et virus av løgner smitte hver og én av oss, som har satt oss opp mot hverandre, som har sluppet løs vår frykt, vårt sinne og vårt hat, og som har lagt til rette for fremveksten av autoritære ledere og diktatorer rundt om i verden.

Det vi har mest behov for i dag er å få snudd dette hatet og denne volden, dette giftige grumset som strømmer gjennom vårt informasjonsøkosystem, som prioriteres av amerikanske internetselskaper som tjener enda mer penger på å spre

hat og fremkalle det verste i oss...Vel, det betyr bare at vi må jobbe enda hardere (holde opp t-skjorte). For å være gode, må vi tro på at det finnes godhet i verden (BELieve THERE is GOOD in the world).

Jeg har vært journalist i over 35 år: Jeg har jobbet i konflikt- og krigssoner i Asia, rapportert om hundrevis av katastrofer – og selv om jeg har sett mye som er dårlig, har jeg også dokumentert mye som er bra, som når folk som nesten ikke har noenting selv tilbyr deg det de har. Vi i Rappler har overlevd de siste 5 årenes angrep fra regjeringen delvis takket være fremmede menneskers godhet, og grunnen til at de hjelper oss – til tross for risikoen – er at de ønsker det, uten å forvente noe særlig tilbake. Dette er oss på vårt beste, den delen av menneskeheten som får mirakler til å skje. Det er dette vi mister når vi lever i en verden av frykt og vold og oss mot dem.

Sist gang en arbeidende journalist fikk denne prisen var i 1936, og Carl von Ossietzky kom seg aldri til Oslo fordi han satt i en av nazistenes konsentrasjonsleire. Vi har forhåpentligvis kommet oss et steg videre for vi er faktisk her!

Ved å gi denne prisen til journalister i dag, sender Nobelkomiteen et signal om at dette er et like historisk øyeblikk, et avgjørende vendepunkt for demokratiet. Dmitrij og jeg er heldige, for vi kan snakke til dere nå, men det er så mange andre journalister som blir forfulgt i det skjulte, uten at dette blir avdekket og uten noen støtte, og makthaverne fortsetter som før uten å bli straffet. Akseleratoren er teknologien, i en tid hvor kreativ ødeleggelse har fått en helt ny mening.

Vi står på ruinene av vår verden slik den var, og vi må være fremsynte og modige nok til å se for oss hva som kan skje hvis vi ikke handler nå og heller skaper en verden slik den bør være – mer medmenneskelig, mer likeverdig, mer bærekraftig.

For å gjøre det, må du stille deg det samme spørsmålet som jeg og mitt team måtte stille for 5 år siden: Hva er du villig til å ofre for Sannheten?

Jeg skal fortelle dere hvordan jeg levde meg inn i svaret ved å gjennomgå tre ulike punkter. For det første, min bakgrunn og hvordan disse angrepene formet meg. For det andre, det problemet vi alle er stilt overfor og til slutt: å finne løsningen – for det må vi gjøre!

I løpet av under 2 år utstedte den filippinske regjeringen 10 arrestordrer mot meg. Jeg måtte betale kausjon 10 ganger for å bli løslatt slik at jeg kunne gjøre jobben min. I fjor ble jeg sammen med en tidligere kollega dømt for ærekrenkelse på nett for en sak vi publiserte 8 år tidligere, på et tidspunkt hvor den loven vi angivelig skulle ha brutt ikke engang eksisterte. Totalt innebærer disse anklagene mot meg at jeg risikerer en fengselsstraff på om lag 100 år.

Men jo hardere jeg ble angrepet for min journalistikk, desto mer besluttsom ble jeg. Jeg hadde førstehånds kjennskap til maktmisbruk. Det som skulle skremme meg og Rappler bidro kun til å styrke oss.

I bunnen av journalistikken ligger det en æreskodeks, og min er hentet fra ulike verdener – fra min oppvekst, da jeg lærte hva som var rett og galt; fra universitetet, og den æreskodeksen jeg lærte der; og fra min tid som reporter, og det settet med standarder & etiske regler som jeg lærte og var med på å redigere. Legg til den filippinske ideen om utang na loob – eller den indre takknemlighetsgjelden – som på sitt beste er et system for å gjengjelde godhet med å gi den videre.

Sannhet og moralsk ære skjærer som en pil gjennom dette øyeblikket hvor hat, løgner og splittelse blomstrer. Jeg er bare den 18. kvinnen som mottar denne prisen, derfor må jeg fortelle dere hvordan kjønnsbasert desinformasjon er en ny trussel og en stor belastning for psykisk helse og fysisk sikkerhet for kvinner, jenter, trans- og LGBTQ+-personer overalt i verden. Kvinnelige journalister er aller mest risikoutsatt. Vi er nødt til å ta tak i denne pandemien av kvinnefiendtlighet og hat nå. Men også der kan vi finne styrke. Du vet tross alt ikke virkelig hvem du er før tvinges til å kjempe for det.

La meg nå zoome ut slik at det blir klart hvilket problem vi alle står overfor og hvordan vi havnet her.

Angrepene mot oss i Rappler startet for 5 år siden da vi krevde at straffriheten måtte avskaffes på to områder: Dutertes narkotikakrig og Mark Zuckerbergs Facebook. I dag er det blitt verre - og Silicon Valleys synder slo tilbake mot USA igjen 6. januar med mobbens voldelige angrep på Capitol Hill.

Det som skjer på sosiale medier blir ikke værende på sosiale medier.

Vold på nettet er vold i den virkelige verden.

Sosiale medier er et dødelig spill om makt og penger, som Shoshana Zuboff kaller overvåkingskapitalismen, og som går ut på å utnytte våre privatliv slik at selskapene oppnår en enorm gevinst. Våre personlige opplevelser suges inn i en database, de organiseres ved hjelp av kunstig intelligens og selges deretter til høystbydende. Svært lønnsomme mikro-målrettede aksjoner gjennomføres med henblikk på en strukturell undergraving av den menneskelige vilje – et system som fører til endret atferd, hvor vi er Pavlovs hunder. Dette er et eksperiment i sanntid med katastrofale følger for land som mitt eget, Myanmar, India, Sri Lanka og mange andre. Disse ødeleggende selskapene har ledet penger vekk fra nyhetselskaper og utgjør nå en grunnleggende trussel både for markedet og for valg som skal avholdes.

Facebook er verdens største nyhetsformidler, men studier har allikevel vist at løgner ispedd sinne og hatefulle ytringer sprer seg raskere og bredere enn fakta på sosiale medier.

Disse amerikanske selskapene som kontrollerer vårt globale informasjonsøkosystem gir et skjevt bilde av fakta, et skjevt bilde av journalister. De er designet slik at de splitter og radikaliserer oss.

Uten fakta, ingen sannhet. Uten sannhet, ingen tillit. Uten tillit, ingen delt virkelighet, intet demokrati og da blir det umulig å takle de eksistensielle problemene verden står overfor i dag: klima, koronavirus og kampen om sannheten.

Da jeg ble arrestert for første gang i 2019, sa offiseren, “Ma’am, trabaho lang po,” (Ma’am, jeg gjør bare jobben min). Så senket han stemmen slik at han nesten hvisket mens han leste opp mine rettigheter. Det var tydelig at han var utilpass, og jeg syntes nesten synd på ham. Bortsett fra at han arresterte meg fordi jeg var journalist!

Denne offiseren var et maktverktøy – og et eksempel på hvordan en god mann kan bli ond – og hvordan store grusomheter kan skje. Hannah Arendt skrev om ondskapens banalitet da hun beskrev de som utførte Hitlers ordrer, om hvordan karriereorienterte byråkrater kan handle uten samvittighet og forsvare seg med at de bare følger ordre.

Det er slik en nasjon – og en verden - mister sin sjel.

Du må vite hvilke verdier du kjemper for og du må trekke opp en linje tidlig – hvis du ikke har gjort det før, gjør det nå. På denne siden er du en god person og på denne siden er du en dårlig person. Med enkelte regjeringer kan det være en tapt sak, men hvis du jobber i teknologisektoren, er disse ordene myntet på deg.

Hvordan kan det oppnås integritet i tilknytning til valg hvis det ikke oppnås integritet i tilknytning til fakta.

Det er dette problemet land som skal avholde valg neste år står overfor, blant annet Brasil, Ungarn, Frankrike, USA og mitt hjemland, Filippinene – hvor vi vil nå et punkt for vinn eller forsvinn med presidentvalget 9. mai. 35 år etter at folkemakten gjorde opprør og avsatte Ferdinand Marcos og tvang familien hans i eksil, er sønnen hans, Ferdinand Marcos, Jr., den største favoritten – og han har bygget opp et omfattende desinformasjonsnettverk på sosiale medier, som Rappler avslørte i en tredelt serie i 2019. Det vi nå ser er at historien endrer seg foran øynene våre.

For å vise at desinformasjon er både et lokalt og et globalt problem, se på de kinesiske informasjonsoperasjonene som ble tatt ned av Facebook i september 2020. Der ble det opprettet falske kontoer ved hjelp av AI-genererte bilder for valget i USA med henblikk på å rette opp imaget til Marcos-familien, drive kampanje for Duterte's datter og angripe meg og Rappler.

Så hva skal vi gjøre?

En usynlig atombombe eksploderte i vårt informasjonsøkosystem, og verden må gjøre det samme som etter Hiroshima. Nå som da må vi opprette nye institusjoner, som de Forente Nasjoner, og etablere nye retningslinjer som knesetter våre verdier, som den universelle menneskerettighetserklæringen, for å forhindre at menneskeheten skal gjøre det verste. Det pågår et våpenkappløp i informasjonsøkosystemet. Det kreves en multilateral tilnærming for å få stoppet det. Det starter med en gjenoppretting av fakta.

Vi trenger informasjonsøkosystemer som lever og dør gjennom fakta. Det gjør vi ved å endre de sosiale prioriteringene og gjenoppbygge journalistikken for det 21. århundre samtidig som overvåkingsøkonomien, som høster fordeler av hat og løgn, må reguleres og forbys.

Vi må hjelpe den uavhengige journalistikken til å overleve, først og fremst ved å gi et sterkere vern til journalister og reagere overfor stater som angriper journalister. Deretter må vi gjøre noe med sammenbruddet i journalistikkens reklamemodell. Dette er noe av grunnen til at jeg sa meg villig til å være med som leder av International Fund for Public Interest Media, som forsøker å skaffe ferske midler gjennom offisiell utviklingsbistand (ODA). I dag, samtidig som journalistikken er under angrep fra alle fronter, brukes bare 0,3% av ODA på journalistikk. Hvis vi dytter dette opp til 1%, kan vi hver år hente inn 1 milliard \$ til nyhetsorganisasjoner. Det vil være helt avgjørende for det globale sør.

Journalister må ta i bruk teknologi. Dette er grunnen til at Rappeler, ved hjelp av Google News Initiative, rullet ut en ny plattform for to uker siden, designet for oppbygging av handlingsfellesskap. Teknologi i hendene på journalister vil ikke være viral, men akkurat som med grønnsaker, vil det være bedre for oss fordi ledestjernen ikke kun vil være profitt, men fakta, sannhet og tillit.

Så over til lovgivningen. Takk til EU for at de leder an med sin handlingsplan for demokrati. For USA handler det om å reformere eller oppheve section 230, loven som sidestiller sosiale medieplattformer med offentlige forsyningstjenester. Dette er ingen altomfattende løsning, men den vil få snøballen til å rulle. For disse plattformene får distribusjonsvektskålen til å tippe over. Mens den offentlige diskusjonen nedstrøms fokuserer på moderering av innhold, skjer det virkelig store kunststykket lenger oppstrøms, hvor distribusjonsalgoritmer blir programmert av mennesker med sine skjulte fordommer. Deres redaksjonelle agenda er profittdrevet, og utføres i stor skala av maskiner. Virkningen er global, med billige hærstyrker som opererer på sosiale medier, som river ned demokratiet i minst 81 land rundt om i verden. Denne straffriheten må avskaffes.

Demokrati har blitt et vern av våre verdier fra kvinne til kvinne, fra mann til mann. Vi står overfor et avgjørende valg, hvor vi enten kan fortsette videre på den veien vi befinner oss på nå og ende opp med fascisme, eller vi kan hver for oss velge å kjempe for en bedre verden.

For å gjøre det er du nødt til å spørre deg selv: Hva er DU villig til å ofre for sannheten?

Jeg visste ikke om jeg ville kunne komme hit i dag. Hver eneste dag lever jeg med en reell trussel om å tilbringe resten av mitt liv i fengsel bare fordi jeg er journalist. Når jeg reiser hjem aner jeg ikke hva fremtiden bringer, men det er verdt risikoen.

Ødeleggelsen har skjedd. Nå er det på tide å bygge opp – å skape den verdenen vi ønsker oss.

Vær så snill, bli med meg og lukk øynene. Og se for dere verden slik den burde være. En verden med fred, tillit og empati, som bringer frem det beste i oss.

La oss nå gå ut og gjøre dette. La oss stå imot presset. Sammen.